

Συζητώντας πριν την πρώτη
παρατήρηση

Συζητήστε στην ομάδα...

- Πώς φαντάζεστε το εκπαιδευτικό πλαίσιο που έχετε επιλέξει (τη γειτονιά, τον χώρο του σχολείου, τη δυναμική της τάξης..);
- Ποια τυχόν πλεονεκτήματα θεωρείτε ότι μπορεί να έχει και γιατί;
- Ποιες τυχόν δυσκολίες θεωρείτε ότι μπορεί να αντιμετωπίσετε και γιατί;

Κάνοντας υποθέσεις για το πλαίσιο

Πώς οι προσδοκίες σας για το πλαίσιο μπορούν να επηρεάσουν το τι θα επιλέξετε να παρατηρήσετε;

- τι αναδύθηκε από τις μεταξύ σας συζητήσεις;
- πώς διαπραγματευτήκατε τις πιθανές διαφορετικές οπτικές;
- πόσο επίγνωση νιώσατε ότι είχατε των πεποιθήσεων που αναδύθηκαν;

Θυμηθείτε την αρχική παρατήρηση στο βίντεο: ανοιχτή σε αναδυόμενες συμπεριφορές, χρονοβόρα, μεροληψία...

- τι χρειάζεται για να κάνετε μια καλή παρατήρηση;
- ποιες πιθανές δυσκολίες μπορεί να αντιμετωπίσετε;

Και μετά...

- πώς μετακινώ την οπτική μου από την απλή περιγραφή στην ανάλυση;
- πώς επεξεργάζομαι τη ματιά μου;

Συζητώντας...

Πώς αντλώ στοιχεία για το πλαίσιό μου;

Εργασία

1^η Διήμερη Παρατήρηση:

Στόχος της παρατήρησης είναι να αρχίσετε να αντιλαμβάνεστε *πιο συστηματικά* το **πλαίσιο** της τάξης και τον **τρόπο** με τον οποίο διαμορφώνεται σε αυτό η **εκπαιδευτική διαδικασία**.

Η εργασία σας θα είναι ομαδική.

A.

Προσπαθήστε να καταγράψετε σύντομα σε ένα ενιαίο κείμενο την **ταυτότητα του Νηπιαγωγείου**. Ειδικότερα, θα προσπαθήσετε να απαντήσετε σε περιγραφικού χαρακτήρα ερωτήσεις σχετικά με την ταυτότητα του νηπιαγωγείου:

- τη γειτονιά του νηπιαγωγείου: ποια τα χαρακτηριστικά της, τι συναντάτε στο χώρο γύρω και κοντά στο νηπιαγωγείο (π.χ. άλλα σχολεία, σπίτια, μαγαζιά, υπηρεσίες, πάρκα κλπ.). Ποια είναι τα βασικά χαρακτηριστικά της γειτονιάς αυτής; Ποιες υποθέσεις μπορείτε να κάνετε σε σχέση με την προέλευση των μαθητών, τις εμπειρίες, τις καθημερινές τους συνήθειες κλπ;
- το χώρο στέγασης του νηπιαγωγείου και τις εκπαιδευτικές υποδομές
- τη σύνθεση της τάξης [(α) αριθμός παιδιών, νήπια και προνήπια, αγόρια και κορίτσια, τόπος καταγωγής και (β) αριθμός εκπαιδευτικών-ίσως πληροφορίες για σπουδές]
- την τυπική λειτουργία της τάξης (λειτουργεί μόνο πρωί, πρωί και απόγευμα, ολοήμερο).

B.

Στην ολομέλεια συζητήσαμε τις αρχικές σας **προσδοκίες** για το εκπαιδευτικό πλαίσιο που επισκεφτήκατε. Μετά την πρώτη σας επίσκεψη ποιες υποθέσεις σας επιβεβαιώθηκαν και ποιες διαψεύστηκαν; Τεκμηριώστε τις απαντήσεις σας.

A) Ταυτότητα νηπιαγωγείου

- Γειτονιά νηπιαγωγείου: γιατί είναι σημαντική;
[χώρος που συνδιαμορφώνεται μέσα από πλέγματα κοινωνικών σχέσεων και πρακτικών – χωρο-χρονικά συστήματα προνομίων/καταπίεσης/αποκλεισμών]
- Ποιες πληροφορίες με βοηθούν να γνωρίσω την γειτονιά;
- [Πώς τα παιδιά χαρτογραφούν τις εμπειρίες τους από τη γειτονιά; Από πού αλλού μπορώ να αντλήσω στοιχεία;]

- Τι υπάρχει κοντά από το νηπιαγωγείο π.χ. άλλα σχολεία; σπίτια; μαγαζιά, υπηρεσίες, πάρκα κλπ. Με ποια χαρακτηριστικά;
- *Τι υποθέσεις μπορούμε να κάνουμε σε σχέση με την προέλευση των μαθητών, τις εμπειρίες, τις καθημερινές τους συνήθειες κλπ;*
- Συλλογή πληροφοριών που μας επιτρέπουν να κάνουμε υποθέσεις για την καθημερινότητα των παιδιών και να θέσουμε ερωτήματα προς διερεύνηση

Χώρος-Εκπαιδευτικές Υποδομές

Η παρατήρηση του χώρου σε ένα νηπιαγωγείο μας επιτρέπει να κάνουμε υποθέσεις για τη διαδικασία, δηλαδή τον τρόπο δουλειάς, και τις αντιλήψεις της νηπιαγωγού. Ποιες υποθέσεις μπορείτε να κάνετε για τον τρόπο με τους οποίο οργανώνει η νηπιαγωγός την εκπαιδευτική διαδικασία στο συγκεκριμένο νηπιαγωγείο; Ποια στοιχεία σας οδηγούν σε αυτές τις υποθέσεις;

Να μελετήσετε από τον Β' τόμο τα κεφάλαια 2.2.1 Το πλαίσιο και η σημασία του και 2.2.2 Ο χώρος (σελ 50-66) και από τον Οδηγό Νηπιαγωγού (Δαφέρμου κ.ά. 2007) το κεφάλαιο 5. Η σημασία του σχεδιασμού και της οργάνωσης του μαθησιακού περιβάλλοντος (σ. 57-74)

B) Χώρος

Περιγραφικά στοιχεία για βασικές παραμέτρους χώρου και πλαισίου.

- Έχω σκεφτεί τι θα αναζητήσω (ποιες είναι οι παράμετροι που θα λάβω υπόψη, πώς ορίζεται το πλαίσιο); [σσ. 50-55, τόμος β)
- Από πού αντλώ το περιγραφικό υλικό κατά την παρατήρηση και μετά την παρατήρηση (π.χ. καταγραφές ημερολογίου - ανατρέχω και στην προηγούμενη καταγραφή);

Μπαίνοντας στο χώρο

- Στο πεδίο καταγράφω τα πάντα;
- Αν ναι, τα κρατάω όλα στην εργασία μου;
- Με ποια κριτήρια αποφασίζω τι μου χρειάζεται; Τι με βοηθάει σε αυτό;
- Μόνο μια αναλυτική και πλήρης η περιγραφή μας βοηθάει να κατανοήσουμε, να ερμηνεύσουμε, να κάνουμε υποθέσεις και να διατυπώσουμε συμπεράσματα.
- Ως προς τι όμως αναλυτική και πλήρης;

Χώρος

1. Ως πλαίσιο που διευκολύνει ή εμποδίζει την κοινωνικο-συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών
2. Ως μαθησιακό περιβάλλον
3. Ως αντανάκλαση της δουλειάς των παιδιών

**Ποια στοιχεία θα σας έδιναν πληροφορίες για αυτά τα ερωτήματα; Τι θα έπρεπε να παρατηρήσετε;*

Εστίαση: Χώρος ως μαθησιακό περιβάλλον– Τι έχει σημασία να παρατηρήσω;

Τι είδους ερεθίσματα παρέχει ή δεν παρέχει στα παιδιά για να οικοδομήσουν τη γνώση τους και για να διευρύνουν τις εμπειρίες και τα ενδιαφέροντά τους; [σσ. 55-66, τόμος β)

π.χ.

- πρόσβαση σε σημεία (π.χ. βιβλιοθήκη) και υλικά
- χωροταξική διαμόρφωση και συνεργασία
- ερεθίσματα που ενεργοποιούν το ενδιαφέρον των παιδιών
- εμπλοκή παιδιών
- αντανάκλαση δουλειάς που γίνεται (πχ. πανομοιότυπα έργα, ατομικά ή ομαδικά;)

Καταγράφω στοιχεία και εσωτερικού και εξωτερικού χώρου

Θυμάμαι: Ανασυγκρότηση πλαισίου: Πώς αλλάζει ο χώρος; (αντλώ στοιχεία και στις επόμενες παρατηρήσεις)

Μπαίνοντας στο χώρο....

- Στο πεδίο καταγράφω τα πάντα;
- Αν ναι, τα κρατάω όλα στην εργασία μου;
- Με ποια κριτήρια αποφασίζω τι μου χρειάζεται; Τι με βοηθάει σε αυτό;
- Μόνο μια αναλυτική και πλήρης η περιγραφή μας βοηθάει να κατανοήσουμε, να ερμηνεύσουμε, να κάνουμε υποθέσεις και να διατυπώσουμε συμπεράσματα.
- **Ως προς τι όμως αναλυτική και πλήρης;**

Περιγραφή ...

Τι περιγράφω και πώς;

Πώς είναι απαλλαγμένη από υποκειμενικές ερμηνείες η περιγραφή;
Αναδύονται δικές μου στερεοτυπικές αντιλήψεις; Υπάρχει αμεροληψία;

Τι συνιστά μια καλή περιγραφή;

Είναι η επαρκής η καταγραφή των στοιχείων του πλαισίου; Τι ακριβώς έχετε καταγράψει; Ποιες πληροφορίες υπάρχουν στις καταγραφές σας;

Στην περιγραφή του χώρου προσπαθήστε να κρατήσετε ισορροπία ανάμεσα σε μια εξαντλητική περιγραφή με στοιχεία που πιθανόν δεν έχει σημασία να καταγραφούν και μια περιγραφή απλής αναφοράς αντικειμένων και υλικών. Σκεφτείτε επίσης αν κάποιος/α που δεν έχει επισκεφτεί τον συγκεκριμένο χώρο καταλαβαίνει με ποιόν τρόπο είναι διαμορφωμένος από την περιγραφή σας.

Ποια εργαλεία σκέφτεστε ότι θα μπορούσατε να χρησιμοποιήσετε για να διερευνήσετε τα παρακάτω ερωτήματα;

- Σε ποιο βαθμό παρέχεται στα παιδιά χώρος για να εκφραστούν;
- Σε ποιο βαθμό ο/η εκπαιδευτικός με τη στάση και τις παρεμβάσεις του/της αποδέχεται ή απορρίπτει, άμεσα ή έμμεσα, τα παιδιά (τα βιώματα τους, τις άτυπες γνώσεις τους κτλ) υποστηρίζοντας τα ή αποκλείοντας και περιθωριοποιώντας τα;
- Σε ποιο βαθμό το εκπαιδευτικό περιβάλλον σέβεται, αποδέχεται και δίνει χώρο στην «φωνή» των παιδιών;
- Έχουν τα παιδιά τη δυνατότητα να δράσουν με βάση τη δική τους πολιτισμική ταυτότητα; Αναδεικνύονται και εντάσσονται στην εκπαιδευτική διαδικασία οι κοινωνικές και πολιτισμικές διαφορές; Υπάρχει αποδοχή των ταυτοτήτων όλων των παιδιών;
- Σε ποιο βαθμό επίσης το διαμορφούμενο επιτρεπτικό ή μη κλίμα επηρεάζει ανάλογα και τις σχέσεις ανάμεσα στα παιδιά;

Ως προς μαθησιακή διαδικασία: διακρίνετε κάποια στοιχεία που θα μπορούσατε να αξιοποιήσετε;

Σύνθεση τάξης: Ποια στοιχεία χρειάζομαι;

Ημερολόγιο ως μεθοδολογικό εργαλείο

Περιγραφή

- αποτυπώνω λεπτομερώς ό,τι γίνεται
- καταγραφή διαλόγων
- μη λεκτικά στοιχεία
-

Ερμηνεία

- ανατρέχω στη θεωρία για να απαντήσω στα ερευνητικά μου ερωτήματα
-

Ιδιωτικός χαρακτήρας αλλά συζητώ και τις καταγραφές μου στην ομάδα
Εξέλιξη ημερολογίου: Τι συμβαίνει; ΠΩΣ το καταλαβαίνω; Τι ΠΡΟΤΕΙΝΩ;

Για να κατανοήσουμε καθετί που συμβαίνει μέσα σε μια τάξη πρέπει να το τοποθετήσουμε μέσα στο πλαίσιο που διεξάγεται / Τα ερμηνευτικά εργαλεία μας

1) **Χώρος** ως μαθησιακό περιβάλλον

2) Αλληλεπίδραση μάθησης-περιβάλλοντος (εξωτερικού και εσωτερικού):

Κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο

Κοινωνικο-οικονομική
προέλευση
Πολιτισμικό κεφάλαιο
Στάση απέναντι στο σχολείο
Γειτονιά

Εκπαιδευτικό Πλαίσιο

Ποιοι/ποιες εκπαιδευτικοί
εργάζονται, με ποια
κατάρτιση, πόσα νήπια-
προνήπια κλπ;

Θεσμικό και Υλικό Πλαίσιο

Χώρος, εκπαιδευτικές
υποδομές, εκπαιδευτικό
υλικό, κανόνες λειτουργίας
κλπ

3) Αλληλεπίδραση μάθησης-περιβάλλοντος (εξωτερικού και εσωτερικού):

Διερεύνηση εσωτερικών νοητικών διεργασιών

Προϋπάρχουσα γνώση

Διερεύνηση αρχικών ιδέων-θεωριών-πεποιθήσεων παιδιών